

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/20223> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Spijker, Anne Titia

Title: Cortisol exposure, cognition and clinical course of bipolar disorder

Issue Date: 2012-12-04

Stellingen behorende bij het proefschrift

Cortisol exposure, cognition and clinical course of bipolar disorder

- 1) De polymorfismen 9 β en BclI van het gen coderend voor de glucocorticoid receptor (GR) kunnen leiden tot een verhoogde kans op hypomanie in het voorjaar (*dit proefschrift*).
- 2) Hoewel het polymorfisme ER22/23EK van het GR gen associeert met gezondere metabole status (*Van Rossum et al; JCEM,2004, 89(8): 4004-9*), hebben dragers van deze variant wel een groter risico op depressie (*Van Rossum et al; 2006, Biol Psych, 59(8): 681-8*), en een duidelijk eerdere aanvang van klachten van een bipolaire stoornis (*dit proefschrift*).
- 3) Cortisol bepaling in hoofdhaar geeft wezenlijk andere informatie over het functioneren van de Hypothalamus Hypofyse Bijnier- as dan alle eerder gebruikte cortisol testen (*Manenschijn et al, Steroids. 2011,76(10-11):1032-6*). Haar cortisol waarden reflecteren de systemische cortisol waarden van de maanden voorafgaande aan de haarafname en is daarmee een veelbelovende maat voor toekomstig onderzoek (*dit proefschrift*).
- 4) Het cortisol in hoofdhaar is hoger bij mensen die ouder dan 30 jaar waren bij eerste klachten van bipolaire stoornis; mensen die jonger waren dan 30 jaar hadden een cortisol wat vergelijkbaar is met gezonde controles. Dit wijst op het bestaan van een subgroep patiënten bij wie de Hypothalamus- Hypofyse- Bijnier- as functie een rol speelt (*dit proefschrift*).
- 5) Executieve functies, van belang bij planning en ordening van taken, zijn verminderd wanneer patiënten met een bipolaire stoornis meerdere psychofarmaca tegelijkertijd gebruiken. Vooral bij gebruik van antipsychotica speelt dit een rol (*dit proefschrift*).
- 6) Genetische variaties in het GR gen kunnen leiden tot hypersensitiviteit dan wel resistentie voor cortisol effecten (*Van Rossum et al,Recent Prog Horm Res. 2004, 59: 333-57*). Van beide soorten polymorfismen is een relatie met stemmingsstoornissen aangetoond. Dit is suggestief voor het belang van een optimale balans voor cortisol gevoeligheid met betrekking tot het functioneren van de stress respons (*Van Rossum et al; 2006, Biol Psych, 59(8): 681-8*).
- 7) De nieuwe huisartsenrichtlijn voor depressie en depressieve klachten waarin initieel leefstijlinterventies en stressreductie centraal staan (*NHG standaard Depressie, 2012*), zou breder getrokken kunnen worden door het ontwikkelen van een algemene medische richtlijn "Gezond leven voor lichaam en geest", ofwel "Mens sana in corpore sano" (*Juvenalis- Satire X*).

- 8) De vraag of psychofarmaca ook een rol zouden kunnen spelen bij het induceren van een chronisch verloop van psychiatrische ziekten moet serieus genomen moeten worden (*R. Withaker - The anatomy of an epidemic*). Zie het toegenomen risico op een chronisch beloop van de bipolaire depressie bij gebruik van antidepressiva (*S. Nassir Ghaemi; Am J Psychiatry, 2008; 165:300-302*).
- 9) Door de onvermijdelijke toename van online communicatie met patiënten, verandert de communicatie qua vorm (zien, bellen, mailen, chatfora, etc) maar vereist ook andere vaardigheden van de behandelaar. Dit verdient een kritische verkenning van grenzen, mogelijkheden maar ook aanpassing in het opleiding curriculum.
- 10) Het is stellig gemakkelijker zichzelf te veranderen dan anderen om te vormen (*Uitspraak van Zeno; Italo Svevo- Bekentenissen van Zeno*).
- 11) Hoewel het als onbeleefd ervaren kan worden door medeweggebruikers, is het wel rationeel om op de weg volledig gebruik te maken van de invoegstrook; zo wordt de weg optimaal benut (*Tom Vanderbilt - Traffic*).
- 12) Verwende kinderen kunnen in het volwassen leven te maken krijgen met Vrouw Holle, die egocentrisme beloont met pek en veren (*sprookje Vrouw Holle*).